

Nr 22

Av herr Gustafsson i Borås m. fl., om befrielse från arvsskatt för stiftelse och sammanslutning som är befriad från gåvoskatt.

(Lika lydande med motion nr 14 i Första kammaren)

I samband med att riksdagen i fjol behandlade och biföll ett — av riksdagen tidigare begärt — förslag från regeringen om frihet från arvsskatt vid vissa testamentariska förordnanden till förmån för internationell hjälpverksamhet, behandlades en motion, vari hemställdes om utredning och förslag till sådan ändring av 3 § i förordningen om arvsskatt och gåvoskatt att de stiftelser och sammanslutningar som nu är befriade från gåvoskatt också skulle befrias från arvsskatt. Motionen avstyrktes av bevillningsutskottets majoritet. Hälften av utskottets ledamöter reserverade sig emellertid för bifall till motionen. Reservationsyrkandet föll i kamrarna men mot mycket knappa majoriteter. I första kammaren stöddes motionen av 66 ledamöter och i andra av 103.

Då motionen sålunda fick ett starkt stöd, anser vi det välgrundat att på nytt föra fram frågan inför riksdagen. Vi erinrar här i korthet om yrkandets innebörd och motivering.

Enligt förordningen om arvsskatt och gåvoskatt kan befrielse från dessa skatter komma i fråga under vissa betingelser. Reglerna för undantag från beskattning är emellertid inte överensstämmande. I fråga om arvsskatt, d. v. s. testamentariska legat, är de i förordningen medgivna undantagen långt snävare än i fråga om gåvoskatt. I det senare hänseendet gäller skattebefrielsen alla slag av stiftelser och sammanslutningar som har till huvudsakligt syfte att »främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål». Frihet från arvsskatt medges däremot endast för, förutom staten, sådana stiftelser och sammanslutningar som huvudsakligen avser att främja allmännyttiga ändamål av fyra olika kategorier:

- a) rikets försvar;
- b) barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning;
- c) vård av sådana åldersstigna, sjuka och lytta, som kan betecknas som behövande; samt
- d) vetenskaplig undervisning och forskning.

Ett studium av rättsfallen på området utvisar att domstolen vid tillämp-

ningen av bestämmelserna om befrielse från arvsskatt (3 § i förordningen) haft att göra en lång rad av besvärliga gränsfallsbedömningar. En viss tendens kan skönjas till vilja att inte tillämpa bestämmelserna alltför restriktivt. Å andra sidan har domstolarna genom lagtextens strikta utformning känt sig förhindrade att medge skattefrihet även för ändamål, där skattebefrielse eljest framstår som naturlig. Motionärerna erinrade om att skattefrihet exempelvis inte medgivits sådana organisationer som De blindas förening u. p. a., Stockholms blindförening u. p. a. samt Föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm. Motionärerna fortsatte:

Över huvud taget vill det synas som om de tänkesätt, vilka legat till grund för utformningen av 3 §, har mycket ringa anknytning till det sätt, på vilket hithörande frågor numera bedömes, inte blott hos den breda allmänheten utan även inom regering och riksdag. Numera bedömer man ju frågor av hithörande slag i främsta rummet ur synpunkten att finna en riktig avvägning mellan å ena sidan sådana allmännyttiga ändamål, vilka med fördel kan anförtros åt stat och kommun ensamma, samt å andra sidan sådana allmännyttiga ändamål, beträffande vilka det enskilda initiativet och insatser av privata organisationer alltjämt spelar en betydelsefull roll och som förtjänar det allmännas stöd.

Vi tror det vara i överensstämmelse med nutida betraktelsesätt att medge skattefrihet för testamentariska förordnanden till sådana stiftelser och sammanslutningar, som främjar religiösa, välgörande, konstnärliga, idrottsliga eller andra liknande kulturella ändamål.

Det synes över huvud taget kunna med fog hävdas, att motiveringen till en större restriktivitet vid befrielse från arvsskatt än från gåvoskatt, vilken motivering framstår såsom föga övertygande redan i lagens förarbeten, under åren alltmera urholkats genom ett nytt sätt att bedöma hithörande ting såväl hos allmänheten som hos domstolar och politiker.

Genom den bristande överensstämmelsen mellan beskattningsreglerna i de båda fallen blir det ofta rena tillfälligheter, som avgör huruvida en donation blir föremål för beskattning eller inte. Många personer bestämmer sig redan i livstiden för att överlämna en del av sin förmögenhet till ett allmännyttigt ändamål, som står deras hjärta nära, framhöll motionärerna vidare, men av ren okunnighet om skattekonsekvenserna underlåter många att genomföra gåvan i livstiden, oaktat de med en rätt insikt om läget säkerligen lika gärna skulle ha fullbordat gåvan i livstiden.

Även bevillningsutskottets majoritet, som avstyrkte motionen, framhöll att de fann det i motionen framförda yrkandet i och för sig värt beaktande. I sak förelåg sålunda ingen skillnad mellan utskottsmajoritetens och motionärernas uppfattning. Men motionsyrkandet avstyrktes av utskottsmajoriteten på formella grunder: den i motionen föreslagna utredningen skulle komma att föregripa den mera allmänna översyn av arvs- och gåvobeskattningen som riksdagen tidigare begärt.

Den allmänna översyn av arvs- och gåvoskattegrerna, som riksdagen begärde 1958, har inte kommit till stånd därför att avslutandet av familjerättskommitténs arbete ansetts höra avvaktas. En allmän översyn torde kräva en

längre tid, varför en utredning i sådan ordning skulle enligt vår mening onödigtvis fördröja den nu föreslagna ändringen, vilken är att betrakta som övervägande teknisk. De gränsdragningsproblem som förslaget innefattar är redan lösta så till vida som samma avgränsning föreslås komma i fråga för de testamentariska förordnandena som vid gåvor i livstiden, för vilka gränsdragningen är gjord i gällande 38 § AGF och därpå grundad rättspraxis. Som utskottsreservanterna i fjol påpekade har den ändring som här föreslagits inte heller något samband med de familjerättsliga problemen. Den kan alltså vidtagas oberoende av eventuella, senare kommande ändringar i familjerätten. Då den i lagstiftningen uppställda hårdare restriktiviteten i fråga om skattebefrielse för testamentariska förordnanden till allmännyttiga ändamål inte torde motsvara vår tids uppfattning om en mera generös hållning från lagstiftarens sida till de allmännyttiga verksamheter varom här är fråga, bör den föreslagna ändringen kunna genomföras utan mera tidskrävande utredningsarbete.

Vi föreslår därför,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag angående ändring av 3 § i förordningen om arvsskatt och gåvoskatt i syfte att från arvsskatt befria sådana stiftelser och sammanslutningar som nu är befriade från att erlägga gåvoskatt.

Stockholm den 15 januari 1964

<i>Axel Gustafsson</i> i Borås	<i>Åke Zetterberg</i>	<i>Karin Wetterström</i>
<i>Johannes Antonsson</i>	<i>David Gomer</i>	<i>Thorbjörn Fälldin</i>
<i>Matteus Berglund</i>	<i>Augustinus Keijer</i>	<i>Stina Gunne</i>
<i>Yngve Hamrin</i>	<i>Daniel Wiklund</i>	<i>Eric Nelander</i>
<i>Eric Larsson</i>	<i>Arne Persson</i>	<i>James J. A. Dickson</i>
<i>David Svenungsson</i>	<i>Einar Rimmerfors</i>	<i>Elsa Lindskog</i>
<i>Bertil von Friesen</i>	<i>Sigvard Rimås</i>	<i>Carl Eric Hedin</i>
<i>Arvid Nilsson</i> i Lönsboda	<i>Gunnar Hylltander</i>	<i>Gösta Darlin</i>